

3. V § 2 je objasněno, že advokát nemůže sloužit jako přijímající posel strany, která by sama chtěla mít exemplář akt. Advokát jej nesmí předat, také nikoliv jím podporované straně. Tuto obsáhle informovat o obsahu akt je samozřejmě dovoleno, i když s omezením podle čl. 234.

Čl. 236

Obnovené zveřejnění

Facta publicatione actorum, partes et defensor vinculi ad complendas probationes iudici alias proponere possunt; quibus, si iudex necessarium duxerit, acquisitis, iterum est locus decreto de quo in art. 229, § 3 (cf. can. 1598, § 2).

Po zveřejnění akt mohou strany a obhájce svazku předložit soudci další důkazy; po jejich shromáždění, jestliže to soudce považuje za nutné, vydá se opětovně dekret o němž v čl. 229, § 3 (srov. kán. 1598, § 2).

1. Vedle funkce sdělení důkazních výsledků, o které se bude opírat rozsudek, stranám, má zveřejnění akt za úkol povzbudit strany k přezkumu důkazního stavu a k eventuelní nabídce dalších důkazních návrhů. K tomu jsou vybídnuty v dekretu podle čl. 229, § 2. Také k předložení nových důkazů musí být stanovena lhůta, která může být na návrh prodloužena.
2. Byly-li po zveřejnění akt podány nové důkazy, potom je závazné nové zveřejnění. Instrukce volí jednoznačnější slovosled než kán. 1598, § 2 a objasňuje tím, že jen shromáždění dalších důkazů je na uvážení soudce, nikoli ale jejich zveřejnění.
3. Byly-li důkazy doplněny, musí soudce znova zdekretovat zveřejnění akt ve smyslu čl. 229, § 2. Musí se však vztahovat jen na nové důkazy, jak vyplývá z „*nondum eis nota*“ v čl. 229, § 3.

Caput II

Kapitola II.

DE CONCLUSIONE IN CAUSA

UZAVŘENÍ ZÁLEŽITOSTI

Čl. 237

Dekret o uzavěru záležitosti

§ 1. Expletis omnibus quae ad probationes producendas pertinent, ad conclusionem in causa devenitur (can. 1599, § 1).

§ 1. Po splnění všeho, co patří k provedení důkazů, se přikročí k uzavření záležitosti (kán. 1599, § 1).

§ 2. Haec conclusio habetur quoties aut partes et defensor vinculi declarent se nihil aliud adducendum habere, aut utile proponendis probationibus tempus a iudice praestitutum elapsum sit, aut iudex declaret se satis instructam causam habere (cf. can. 1599, § 2).

§ 2. Toto uzavření nastává, jestliže strany a obhájce svazku prohlásí, že nemají co dodat, nebo jestliže uplynula soudem stanovená užitečná lhůta k předložení důkazů nebo soudce prohlásí, že považuje záležitost za dostatečně objasněnou (srov. kán. 1599, § 2).

§ 3. De peracta conclusione in causa, quocumque modo ea acciderit, iudex decretum ferat (can. 1599, § 3).

§ 3. O provedení uzavření záležitosti, ať se stalo kterýmkoliv způsobem, vydá soudce dekret (kán. 1599, § 3).

1. *Conclusio causa*, uzávěr záležitosti – překlad kán. 1599 z pověření DBK hovoří o „Aktneschluss“, což je sice užívané, ale přesto pro nezaujatého čtenáře nesrozumitelné, např. ukončuje dokazování. Jen za ztížených podmínek může být znovu přistoupeno k dokazování (→ čl. 239).
2. Uzávěr záležitosti není žádné soudcovské rozhodnutí, není dekretováno nebo nařizováno, nýbrž soudcovským dekretem konstatováno. To jasně vychází z formulace § 3.
3. K uzávěru záležitosti dojde třemi možnými postupy:
 - prohlášení stran, že nemají k nabídnutí žádné další důkazy. Toto prohlášení může následovat po dekretu o zveřejnění akt podle čl. 229, § 2, ale také bez odpovídající výzvy. V tomto případě by mohl být uzávěr záležitosti zdekretován před zveřejněním akt.
 - nevyužití uplynutí lhůty, kterou soudce stanovil v dekretu o zveřejnění akt pro předložení dalších důkazních návrhů. Lhůta je lhůtou užitečnou (→ kán. 201, § 2); neběží, pokud o tom strana nic neví nebo má překážku v jednání; v pochybnostech při řádném oznámení (podle ustanovení čl. 130, § 1) je nutno doložit překážku.
 - prohlášení soudce, že považuje věc za dostatečně objasněnou, takže další důkazy již nejsou zapotřebí. K opatrnosti u tohoto prohlášení napomíná čl. 238. K právu soudce rozhodnout o dokazování → čl. 157 body 5-8.
4. Je-li uzávěr záležitosti účinný prohlášením soudce, že je případ dostatečně prošetřen, potom může být dekret podle § 3 spojen s tímto nařízením, přesto nemá být smíšeno konstitutivní rozhodnutí o dostatečnosti dokazování s deklaratorním, o na tom nastupujícím uzávěru záležitosti.
5. K následným účinkům uzávěru záležitosti → čl. 239, stejně jako čl. 143, °2.

Čl. 238

Obezřenost ohledně vydání dekret o uzávěru

Caveat tamen iudex ne decretum conclusionis in causa edat, si quid adhuc putet esse exquirendum, ut causa satis instructa habeatur. Quo in casu, audito, si id expediat, defensore vinculi, iubeat ea suppleri quae desint.

Přesto musí soudce dbát o to, aby dekret o uzavření záležitosti nevydal, pokud míní, že bude muset být ještě něco vyžádáno, aby mohla být záležitost uznána za dostatečně jasnou. V takovém případě má nařídit doplnění toho, co ještě chybí, po vyslechnutí obhájce svazku, je-li to třeba.

1. V tomto článku je soudce vyzván před vydáním dekretu podle čl. 237, § 3 zkoumat, že je také skutečně vykonáno vše, aby byl umožněn pravdivý rozsudek. Pokud je třeba ještě něco vyšetřit, je uzávěr záležitosti nemožný i tehdy, pokud strany nemohou nabídnout žádné další důkazy nebo nenabídnou žádné důkazy v průběhu stanovené lhůty.
2. Provádět další důkazy umožňuje zásada oficiality, kterou je soudce vázán podle čl. 71, která jej tedy zavazuje udělat vše, aby mohl být vysloven pravdivý rozsudek. Odlišně než při prvním dekretu o dokazování podle čl. 137 má soudce při doplnění dokazování po zveřejnění akt vyslechnout obhájce svazku.
3. Pokud soudce předloží doplnění dokazování v tomto smyslu, poté co se předtím konalo zveřejnění podle čl. 229, musí toto zveřejnění podle čl. 236 zopakovat.

Čl. 239

Dokazování po uzávěru

§ 1. Post conclusionem in causa, iudex potest adhuc eosdem testes vel alios vocare aut alias probationes, quae antea non fuerint petitae, disponere:

1° quoties verisimile est, nisi probatio nova admittatur, sententiam iniustam futuram esse propter rationes, de quibus in can. 1645, § 2, nn. 1-3;

2° in ceteris casibus, auditis partibus et dummodo gravis exstet ratio et quodlibet fraudis vel subornationis periculum removeatur (cf. can. 1600, § 1).

§ 2. Potest autem iudex iubere vel admittere ut exhibeatur documentum, quod forte antea sine culpa eius cuius interest, exhiberi non potuit (can. 1600, § 2).

§ 3. Novae probationes publicentur, servatis artt. 229- 235 (cf. can. 1600, § 3).

§ 1. Po uzavření záležitosti může soudce předvolat tytéž nebo jiné svědky nebo provést jiné důkazy, které předtím nebyly požadovány:

1° kdykoliv je pravděpodobné, že bude rozsudek nespravedlivý z důvodů uvedených v kán. 1645, § 2, nn. 1-3, nepřipustí-li se nový důkaz;

2° v ostatních případech po vyslechnutí stran a pokud je závažný důvod a nehrozí žádné nebezpečí podvodu nebo ovlivnění (srov. kán. 1600, § 1).

§ 2. Soudce může nařídit nebo připustit, aby byla předložena listina, která nemohla být dříve předložena bez zavinění toho, koho se týká (kán. 1600, § 2).

§ 3. Nové důkazy se zveřejní při zachování čl. 229 – čl. 235 (srov. kán. 1600, § 3).

1. Po uzávěru věci – k pojmu → čl. 237 bod 1 – je další dokazování možné jen za ztížených podmínek. To souvisí s tím, že uzávěr věci spočívá na vyčerpání důkazních možností nebo na sdotatku provedených důkazů. Prekluzivní účinek čl. 239 je proto příkazem rychlejšího vedení řízení.
2. V řízení o neplatnost manželství, které se týká veřejného dobra, se k připuštění dalšího dokazování požaduje
 - důležitý důvod; je dán vždy, jestliže může novými důkazy posloužit hledání pravdy;
 - a odvrácení manipulací; po zveřejnění akt existuje zvýšené nebezpečí, že budou uvedeni ovlivnění svědci;
 - a slyšení stran, také ochránce spravedlnosti a obhájce svazku, pokud se účastní (→ čl. 59, °1); není potřebný jejich souhlas;
 - nebo předpoklady § 1, °1 (k tomu následující body); dále v případě listin se požaduje předpokladů § 2 (→ níže bod 4).
3. Bez zvláštních předpokladů může soudce připustit další důkazy, pokud je to nutné k zabránění nespravedlivého rozsudku, tj. v řízení o neplatnost manželství: rozsudku neodpovídajícímu pravdě. Kán. 1645, § 2 říká v °°1-3 (v mém překladu):

„Nespravedlnost rozsudku platí za zřejmě jistou, pokud:

1° je rozsudek tak založen na důkazech, které byly později shledány falešnými, že bez těchto důkazů nemůže být udržen výrok rozsudku;

2° byly později objeveny listiny, které nepochybně dokazují nové a opačné rozhodnutí požadovaných skutečností;

3° je vydán rozsudek na základě podvodu jedné strany, ke škodě druhé.“

4. Opětovný nástup dokazování je možný, pokud jinak vychází výrok rozsudku z falešných důkazů a bez nich by nemohl být udržen. Takový poznatek nemůže zůstat na základě povinnosti řízení o neplatnost manželství k pravdě a zásady oficiality (čl. 71, § 1) bez následků. Soudce má tedy usilovat o to, aby mohly být položeny za základ rozsudku pravdivé důkazy.
5. Později objevené listiny, které přinášejí důkaz pro jiný skutkový stav, mohou být zohledněny, pokud by z toho mohl být nezbytný jiný rozsudek. Kodex sice hovoří o *sententia contraria*, který vyplývá z listin, přesto tím není míněn rozsudek opačný, nýbrž rozsudek kontradiktorní: každý, který není takový, jaký je očekáván. Listiny mohou být ale také předloženy bez těchto předpokladů (§ 2 → níže bod 7).
6. Obnovené dokazování je možné také tehdy, pokud se před vynesemím rozsudku zjistí, že jedna strana spáchala procesní podvod. Mörsdorf (Lehrbuch des Kirechenrechtes. Sv. III, Paderborn ¹¹1979, 203) píše ke starému právu, *dolus* by mohl „být spáchán rozličnými způsoby, např. vědomě falešnou výpovědí, podplacením soudce, svedením svědka k falešné výpovědi, aj.“ Že takový podvod tvoří důvod pro znovuotevření dokazování, předpokládá, že tím mohly být zfalšovány podklady pro rozsudek.
7. Protože mají listiny zvláštní důkazní hodnotu a představují velmi jistý důkazní prostředek, osvobozuje § 2 předložení listin po uzávěru věci ode všech předpokladů. Že nemohly být dříve předloženy bez zavinění strany, která jimi přispívá, je jen příklad, ale nikoliv podmínka.
8. Připuštění nového dokazování se nařizuje dekretem soudce, který odpovídá důkaznímu dekretu ve smyslu čl. 137. Důkazní dekret není žádné „zrušení uzávěru věci“, jak praxe na základě starého práva namnoze jmenovávala. Nejedná se o návrat do dřívějšího stádia řízení, nýbrž o nařízení mimořádného dokazování.
9. Po uzávěru věci je třeba provedené důkazy oznámit podle čl. 229. Nový dekret o uzávěru věci není namístě, neboť nejsou zrušeny ani neodpadly předpoklady podle čl. 237, a proto dekret o uzávěru věci proti nadále zůstává v platnosti.

Caput III

DE CAUSAE DISCUSSIONE

Kapitola III.

PORADA O ZÁLEŽITOSTI

Čl. 240

Lhůta pro písemná podání

§ 1. Facta conclusione in causa, iudex congruum temporis spatium prae-stituat ad summarium actorum, si casus ferat, conficiendum et ad defensiones necnon animadversiones scripto exhibendas (cf. can. 1601).

§ 2. Quoad confectionem summarii et defensionum ac animadversionum extensionem, numerum exemplarium, aliaque huiusmodi, servetur ordinatio tribunalis (cf. can. 1602).

§ 1. Po uzavření záležitosti poskytne soudce přiměřenou lhůtu k sestavení seznamu akt, je-li to třeba, a k podání písemných obhajob [tzv. defensiones] a připomínek [tzv. animadversiones] (srov. kán. 1601).

§ 2. Ohledně sestavení seznamu a rozsahu obhajob a připomínek, počtu vyhotovení, a jiných takových okolnostech se zachová nařízení soudu (srov. kán. 1602).